

Ånderdalen Nasjonalpark

Kartlegging av reiselivet i og rundt nasjonalparken

Foto: Odd-Arne Andreassen, Ånderdalen Nasjonalparkstyre

INNHOOLD:

1	<i>Innledning og formål med rapporten</i>	2
2	<i>Metode</i>	2
3	<i>Avgrensing av området</i>	2
4	<i>Reiselivet i regionen, utvikling og organisering</i>	5
5	<i>Plattformer for markedsføring av Ånderdalen Nasjonalpark</i>	7
6	<i>Hvordan benytter lokale reiselivsbedrifter Ånderdalen Nasjonalpark i sin markedsføring?</i>	8
7	<i>Hvordan bruker lokale reiselivsaktører Ånderdalen Nasjonalpark?</i>	8
8	<i>Oppsummering og konklusjoner</i>	13

Rapporten er skrevet av Senja Næringshage AS i mars 2018, på oppdrag fra Ånderdalen Nasjonalparkstyre.

1 Innledning og formål med rapporten

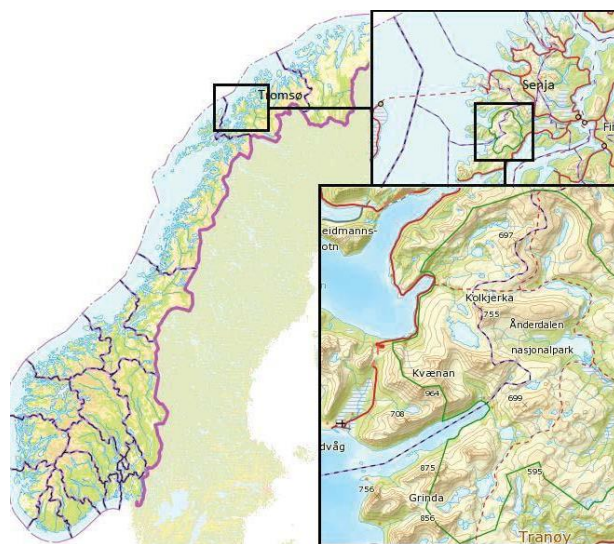
Ånderdalen nasjonalpark ligger i kommunene Torsken og Tranøy, på Senja i Troms. Denne rapporten er skrevet av Senja Næringshage As, på oppdrag fra Ånderdalen nasjonalparkstyre. I rapporten målsetter vi å kartlegge hvordan reiselivet bruker nasjonalparken og områdene i tilknytning til nasjonalparken, herunder omfang, type aktiviteter, bruk i dag og eventuell planlagt fremtidig bruk. Kartleggingen av reiselivet på Senja er en del av nasjonalparkstyrets arbeid med forvaltningsplan og besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark.

2 Metode

- Ånderdalen nasjonalparkstyre har gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse blant et utvalg reiselivsbedrifter på Senja høsten 2017¹.
- Det har blitt gjennomført nettbaserte søk på relevante nettportaler, og på reiselivsbedrifter i området rundt nasjonalparken for å finne ut om og eventuelt hvordan disse markedsfører Ånderdalen.
- Mål og visjoner fra kommunale og regionale planer er kartlagt.

Metodene som er brukt er ikke altomfattende, og det tas derfor forbehold om mulige feil og mangler.

3 Avgrensning av området

Ånderdalen nasjonalpark ligger i Torsken og Tranøy kommune, på den sørlige halvdel av øya Senja i Troms. Nærmeste flyplasser er Bardufoss Lufthavn (ca. 1 time med bil) og Tromsø Lufthavn (ca. 3 timer med bil). Det er anløp av hurtigbåt og hurtigrute fra Harstad-Tromsø i regionsenteret Finnsnes. Nasjonal turistveg går fra Botnhamn i nord til Gryllefjord i vest på Senja, med sommerferger til Tromsø/Andenes, og passerer ikke hovedinnfalsporten til Ånderdalen, som er i Tranøybotn sør i Tranøy kommune.

I reiselivssammenheng defineres de fire Senja-kommunene Lenvik, Torsken, Tranøy og Berg som en region, og i denne rapporten er reiselivsbedrifter fra disse fire kommunene tatt med.

Oversiktskart Ånderdalen Nasjonalpark.
Kartet er hentet fra Kartverket sine hjemmesider.

¹ Spørsmål fra den nettbaserte undersøkelsen i vedlegg 1.

3.1 Kort beskrivelse av området

Ånderdalen nasjonalpark ble vernet i 1970. Etter den tid har vernearealet blitt utvidet to ganger og dekker i dag et område på 125 km². Det er Statskog SF som er største grunneier. Nasjonalparken representerer nord-norsk kystnatur og området er viktig for biologisk mangfold og består for en stor del av høyfjell, daler med furuskog og myr, samt vann og vassdrag. Det er urskogpreget furuskog i dalen på østsiden innover til Åndervatnet og mer snaufjell i den vestre og nordre delen av nasjonalparken. Det finnes en god del vann og elver i området og det er registrert rundt 200 karplantearter og 90 fuglearter, hvor flere hekker i området, blant annet storlom og kongeørn.

Formålet med Ånderdalen nasjonalpark:

- Å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde med opprinnelig furuskog, bjørkeskog og et fjell- og fjordlandskap som er karakteristisk for ytre deler av Troms. Landskapet og naturmiljøet med dyre- og planteliv skal bevares.
- Å bevare et naturområde med samiske og andre kulturminner.
- Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelser. Området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Forskrift om Verneplan for kystregionen i Troms fylke

Ånderdalen brukes mye, og er et viktig område i friluftslivssammenheng. I 2016 ble det gjennomført en brukerundersøkelse i nasjonalparken². Den viste at blant respondentene var det 72 % førstegangsbesøkende, og 62 % av de besøkende var utenlandske. Det er etablert besøksteltninger ved to av de mest brukte stiene i nasjonalparken. I tillegg brukes turbøker og hyttebøker for å få en oversikt av antall besøkende. Det har vært en markant økning de tre siste årene med ca. 50 %. I 2017 anslås besøkstallet ligge mellom 6000-8000 i året.

Sør-Senja reinbeitedistrikt bruker Ånderdalen nasjonalpark som helårsbeite for tamrein. I Reindriftsloven og verneforskriften står det at nasjonalparken skal benyttes til dette, og at ivaretagelse av naturgrunnlaget er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Nasjonalparken er et viktig næringsgrunnlag for reindriften og disse interessene skal ivaretas. Det er rundt 600 tamrein som bruker området. Det er lite konflikt knyttet til bruk og vernet av nasjonalparken. Det er registrert noe ulovlig kjøring av snøskuter, løshunder i båndtvangsperioden og økt bruk av hundekjøring innover i Ånderdalen kan føre til konflikter med reindriften. Nasjonalparken har gamle kulturhistoriske spor som gjenspeiler bruken av området.

² Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold. 2017 Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. - NINA Rapport 1371. 77 s.

3.2 Tilgjengelighet og tilrettelegging

Ånderdalen nasjonalpark er generelt lite tilrettelagt i forhold til andre nasjonalparker i Norge og det naturvennlige, enkle friluftslivet er innlemmet som en del av verneformålet for området. Det er flere innfallsporter som er utgangspunkt for turer i nasjonalparken og de mest brukte er Hyttekroa i Tranøybotn, sti fra Gjeska eller tursti fra Kaperdalen. Bruken er for det meste knyttet til tradisjonelt friluftsliv: fot- og skiturer og jakt/fangst/fiske. Man kan blant annet fiske laks, sjørørret og sjørøye i Ånderelva som ligger på østsiden av nasjonalparken.

Det er et relativt lite, men velbrukt sti-nett i området spesielt på østsiden, og flere av stiene er merket. DNT-turløypa Senja på langs går gjennom hele nasjonalparken fra Istind i nord til Olaheimen i sør og til denne er det flere merkede tilkopplingsløyper. Det er i overkant av 50 km merket stinett i Ånderdalen nasjonalpark, i tillegg til en del andre stier som brukes sporadisk som forvaltningen har valgt å ikke merke. Åndervatnet er et kjent turmål i området, og stien fra Hyttekroa til rasteplassen ved Åndervatnet er særlig populær å gå. Disse turrutene er mye brukt, og spesielt der stiene går i myr og gjennom fuktige partier er det registrert slitasje på vegetasjonen. Også i Gjeskelia er det i dag en del vegetasjonsslitasje på grunn av økt ferdsel. For å redusere slitasjen i området er det lagt ned klopper i de fuktigste områdene fra Hyttekroa til Åndervatnet og stien er lagt om til sørsiden av Sør-Kapervatnet.

Det er dårlig parkeringsmuligheter i Gjeska og mange parkerer og camper i Gjeksebotn hvor det er viktige og fredete kulturminner. Et av verneformålene til Ånderdalen nasjonalpark er å bevare et naturområde med samiske og andre kulturminner. På tiltaksplanen fra 2017 er ny parkeringsplass prioritert. Ved Hyttekroa i Tranøybotn er det etablert en parkeringsplass med informasjonsskilt og benker. Tranøy kommune planlegger en universelt utformet sti/vei på cirka 1,7 km fra parkeringsplassen ved Hyttekroa og inn mot nasjonalparkgrensen. Dette vil gjøre nasjonalparken lettere tilgjengelig samtidig som man får kanalisert ferdsel til ønskede områder i randsonen av nasjonalparken og redusert slitasjen på vegetasjonen.

Det finnes enkelte overnattingsmuligheter i form av åpne buer og gammer i nasjonalparken, men området har ingen turisthytter. Ved Åndervatnet er det en nybygd oppsynsbu som er åpen for allmennheten og har tre sengeplasser og i Gjeskedalen finnes det en gamme. Det planlegges også å etableres en gamme, gapahuk og toalett ved den planlagte innfallsporten i Tranøybotn. Det er gode teltmuligheter langs med turløypene i nasjonalparken. I randområdet i øst ligger Tranøybotn camping som leier ut hytter og er et utgangspunkt for turer inn i nasjonalparken. Ved rasteplassen ved Åndervatnet er det også etablert en bål plass med benker, vedskjul og en utedo i tilknytning til rasteplassen. Den nærmeste DNT-hytta er Senjabu, en ubetjent hytte, som ligger rundt en og en halv mil nord for nasjonalparkgrensen. Det ligger et fåtall privateide hytter innenfor nasjonalparken og disse ligger ved Selfjordbotn og vest for Sør-Kapervatnet.

Det er i dag et begrenset tilbud av organiserte aktiviteter som kan knyttes til området i form av skoleklasser, DNT og andre aktiviteter, og nasjonalparkstyret arrangerer aktivitetsdager som fugleturer, fisketurer og markering av nasjonalparkdagen. Enkelte reiselivsbedrifter arrangerer guidede turer i nasjonalparken. Blant annet har Basecamp Senja gjennomført guidede turer i Ånderdalen og Hamn i Senja har søkt om å få arrangere guidede turer i nasjonalparken. Det er også en god del utenlandske firmaer som guider selv i nasjonalparken,

hovedsakelig tyske og finske selskap. Det vanligste er at turister (både norske og utenlandske) kommer i leiebil og i små grupper, uten guide.

Sázzá Senja natur- og kultursenter er besøksenter for nasjonalparken og alle verneområdene på Senja. Forvaltningen jobber nå aktivt med å få senteret autorisert som Senja naturhus. I tilknytning til senteret er det flere bedrifter under etablering som satser på opplevelsesbasert reiseliv; samiske opplevelser, sykling, padling, ski m.m.

3.3 Begrensninger for aktiviteter i verneforskriften

I verneforskriften står det at området skal kunne brukes til naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv. For at reiselivsbedrifter skal kunne drive med guidede turer/jakt/fiske kreves det en dispensasjon fra verneforskriften.

Sykling og ridning er kun tillatt på godkjente traseer i nasjonalparker. Ånderdalen nasjonalpark har i dag ingen godkjente traseer for dette. Nasjonalparkstyret mener at nasjonalparken ikke er egnet for slik ferdsel grunnet sårbar natur, og da spesielt store myrområder som lett kan ta skade. Dette gis det innspill om til Fylkesmannen/Miljødirektoratet i det pågående arbeidet med å endre forskriftene for å åpne opp for slik ferdsel. Nasjonalparkstyret har aktivt jobbet for tilrettelegging av sykkelstier i randsonen og i nærområdene til nasjonalparken. Dette har Troms fylkeskommune og Gjensidigestiftelsen støttet, og sommeren 2017 har det blitt tilrettelagt og merket stinett utenfor nasjonalparken i nordre del av Tranøy kommune.

I Ånderdalen nasjonalpark er det ikke tillatt med skuterkjøring, heller ikke i parkens randsoner.

4 Reiselivet i regionen, utvikling og organisering

Reiselivsnæringen er en sammensatt næring som i hovedsak omfatter fire bransjer; transport, overnatting, servering og aktiviteter/opplevelser.

Senjaregionen i reiselivssammenheng består av kommunene Torsken, Berg, Tranøy og Lenvik. Området har opplevd sterk vekst i reiselivstrafikk de siste årene³.

Senja-regionen har flere attraksjoner og signalprodukter, blant annet Ånderdalen nasjonalpark, Senjatrollet (familiepark), og Nasjonal Turistveg fra Botnhamn i nord til Gryllefjord i vest, med sommerferge til Tromsø/Harstad. Trafikkdrivere i tillegg til spektakulær natur er vandring, sykling, bobil vandring, sykling, bobiltrafikk og rundreiseturister som ferdes over nasjonal turistveg. Ferie og fritids-segmentet er størst og vokser mest, særlig er det vekst i antall utenlandske turister. Yrkestrafikk er nest størst, mens kurs/konferanse utgjør en svært liten og synkende andel av trafikken til regionen. Vinterturismen i Senja-regionen er fortsatt liten, men voksende⁴. Nordlys, hval og topturer er viktigste reisemotiv for vinterturister. Det er også en del trafikk som ikke skaper overnattinger og dermed er vanskeligere å måle for eksempel bobilturister, hytteturister og annen regional trafikk. Utenlandske reiselivsaktører

³ Regional Næringsplan for Midt-Troms 2018-2022.

⁴ Statistikknett.no

som besøker og benytter parken med turistbusser, men ikke genererer overnattinger i området er også vanskelig å fange opp.

4.1 Reiselivets organisering

Reiselivet i regionen er fragmentert, og består av flere mindre aktører som tilbyr overnatting, opplevelser/aktiviteter, servering og transport. Det er økende etablerings- og satsingslyst i reiselivsnæringa, også i nærområdene til Ånderdalen nasjonalparken. Det arbeides med å etablere en reiselivsklynge rundt Sázza Senja natur- og kultursenter der nasjonalparkstyret har forvaltningsknutepunkt og nasjonalparkutstilling. Flere bedrifter satser mot helårsdrift, da den økte vintertrafikken til Tromsø forventes å skape trafikk også til Senjaregionen. Det er økende interesse for vinteraktiviteter hos reiselivsbedriftene i området. Samtidig er Senjaregionen er fremdeles lite utviklet som reisemål. Området har relativt liten trafikk og har klare utfordringer i forhold til manglende overnattingskapasitet, tilrettelegging av fellesgoder, og samferdsel/infrastruktur. Nasjonalparken er lite tilgjengelig med offentlig kommunikasjon.

Samarbeidet i reiselivsnæringa i området er organisert gjennom Visit Senja-regionen, et felles reiselivsorgan for reiselivsbedrifter, kommuner og organisasjoner som har interesser knyttet til reiselivsnæringa og profilering av regionen. Foretaket har som formål å fremme Senjaregionen som reisemål og ivareta interessene til reiselivsaktørene.

Destinasjonsarbeidet til Visit-Senja regionen inkluderer bedrifter fra de fem kommune Berg, Lenvik, Tranøy og Torsken, Dyrøy kommune. Visit Senja-regionen har rundt 50 medlemsbedrifter som tilbyr overnatting (23 stk.), aktiviteter (26 stk.) og spisesteder (3stk.).

Øyriket Troms er et initiativ hvor representanter fra reiseliv sammen med politisk ledelse på Senja og i Harstad ønsker å skape engasjement, innhente kunnskap og avdekke muligheter for næringsutvikling på tvers av kommunegrensene og næringer i Øyriket Troms. I arbeidet med prosjektet har det fremkommet at det er en stor etterspørsel av sammenhengende opplevelser gjennom Harstad og Senjaregionen over øyene. Destinasjonsselskapene viser til en stor økning av interesse for å velge ruter over fjorder og øyer i regionen, der ruter gjennom «Øyriket i Troms» kombineres med Lofoten, Vesterålen og Tromsøregionen. Prosjektet har pekt på logistikkproblemer/utfordringer og jobber for å få etablert en fergeforbindelse som knytter sammen Senja med regionen rundt i vest, nord og sør på en god og forutsigbar måte. Dersom dette blir en realitet vil ferdselen i den indre delen av Senja øke betydelig i sommerhalvåret og dette vil også kunne påvirke besøkstallet til Ånderdalen nasjonalpark og Sázza Senja naturhus.

4.2 Kommunale og regionale planer, mål og visjoner

Midt-Troms regionen omfatter i tillegg Målselv og Bardu kommune i Indre Troms, til sammen 8 kommuner. Det er økende samarbeid mellom kommuner og reiselivsaktører i regionen. Gjennom Byregionprogrammet er det utarbeidet regional næringsplan for de 8 kommunene i Midt-Troms som vil gjelde for perioden 2018 til 2022. I planen er reiseliv identifisert som en av tre vekstnæringer, sammen med forsvar og sjømat. Målet som er satt i planen er at Midt-Troms skal bli den regionen i Nord-Norge med størst bærekraftig vekst i reiselivet. De tre nasjonalparkene og den storslagne naturen i området er og vil være en viktig driver i denne utviklingen. Det er identifisert en rekke strategiske tiltak for å nå dette målet. Blant disse kan nevnes det å bygge og styrke det regionale destinasjonsarbeidet, utarbeidelse av en masterplan for Midt-Troms som gir felles mål og retning for en bærekraftig utvikling av

reiselivet, etablering av et regionalt parkvesen, og utarbeidelse av en handlingsplan for samarbeid og synergier mellom reiselivsnæringen og andre næringer og sektorer.

5 Plattformer for markedsføring av Ånderdalen Nasjonalpark

5.1 Norske nettsted

Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no) har en oversikt over alle nasjonalparker i Norge. På nettsiden beskrives Ånderdalen Nasjonalpark som karakteristisk for vår varierte nordlige kystnatur. Naturopplevelser, landskapsvariasjoner, fjellvandring, fiske og rikt fugle- og dyreliv fremheves.

Visit Norway.no: Markedsfører Senja og Midt-Troms som Nord-Norges Villmark, men Ånderdalen Nasjonalpark nevnes ikke på siden.

Turistforeningen: På ut.no beskriver DNT Senja som et Norge i miniatyr, og på ut.no ligger det 6 turbeskrivelser av turer i tilknytning til Ånderdalen.

God tur.no er en turportal tilrettelagt av Statskog SF der både samarbeidsparter og folk flest kan legge inn turbeskrivelser til glede for alle som vil ut på tur. Kart kan skrives ut gratis, med. På nettsiden ligger det beskrivelse av flere turer i nasjonalparken, men det er ikke mulig å søke på Ånderdalen som turområde.

Nordnorsk reiseliv (Nord-Norge.com) Midt-Troms og Senja beskrives på nettsiden, med turforslag og seerverdigheter. Ingen av de tre nasjonalparkene i Midt-Troms er nevnt på nettsiden.

Visit Senja-regionen (visitsenja.no) Her markedsføres Ånderdalen nasjonalpark som et Nord-Norge i miniatyr, med et mangfoldig nordnorsk kystlandskap. Bruker nasjonalparkstyrets beskrivelse av flora og fauna i parken, og det legges også vekt på kulturminner og spor etter mennesker, både samisk og norsk bosetning.

Visit Senja jobber med et prosjekt der det skal settes ut interaktive info-stasjoner for turister, på hurtigbåtterminal, flyplass og hos medlemsbedrifter. Visit Senja-regionen utgir også Senja-guiden i brosjyreform, her er Ånderdalen nasjonalpark omtalt.

Generelt nettsøk: Ved generelt nettsøk er det Ånderdalen Nasjonalparks egen nettside som havner øverst, deretter wikipedia og miljødirektoratet. De kommer også opp turbeskrivelser fra ulike turblogger, og fra ut.no.

5.2 Engelske og tyske nettsted:

Et googlesøk på tysk gir treff på flere tyske nettsider som beskriver Ånderdalen nasjonalpark, blant annet tyske wikipedia, www.norwegenstube.de, www.reuber-norwegen.de. Ånderdalen nasjonalparkstyre sin nettside kommer også opp, med norsk tekst.

Tilsvarende gir et engelsk google-søk treff på engelsk wikipedia, men også på reiselivsaktører som Hamn i Senja som har engelsk innhold om Ånderdalen, Booking.com (som kan fortelle

om 5 overnattingsmuligheter i nærheten av parken, og Miljødirektoratet sin beskrivelse av parken på engelsk. Også her kommer nasjonalparkstyrets egen nettside opp med norsk tekst.

6 Hvordan benytter lokale reiselivsbedrifter Ånderdalen nasjonalpark i sin markedsføring?

Bedrift	På nettsiden
Hamn i Senja, Berg	Beskriver Ånderdalen som en opplevelse på Senja, både på norsk og engelsk.
Basecamp Senja, Berg	Har besøk i Ånderdalen med i enkelte av sine aktiviteter/pakker.
Camp Tranøybotn, Tranøy	Markedsfører seg som inngangsport til Ånderdalen nasjonalpark.
Camp Steinfjorden, Berg	Ånderdalen ikke nevnt.
Frovåg havfiske, Tranøy	Beskrivelse av natur og attraksjoner på Senja der Ånderdalen nasjonalpark er nevnt.
Senja Opplevelser, Tranøy	Beskrivelse av natur og attraksjoner på Senja der Ånderdalen nasjonalpark er nevnt.
Senja Husky Adventures AS, Tranøy	Ånderdalen ikke nevnt
Senja Havfiskesenter, Torsken	Beskrivelse av natur og attraksjoner på Senja der Ånderdalen nasjonalpark er nevnt.
Kaikanten AS, Torsken	Ånderdalen ikke nevnt.
Slåttebakken Gård, Lenvik	Ånderdalen ikke nevnt.
Skatvik Camping, Tranøy	Har ikke nettside.

7 Hvordan bruker lokale reiselivsaktører Ånderdalen Nasjonalpark?

Ånderdalen Nasjonalpark har sent ut en spørreundersøkelse til reiselivsbedrifter som er med i Visit-Senjaregionen, for å kartlegge hvordan reiselivet i regionen bruker nasjonalparken og parkens randsoner. I undersøkelsen er omfang, type aktiviteter, bruk i dag og eventuell planlagt/fremtidig bruk er vurdert. I spørsmålene er det ikke differensiert på dagens bruk og planlagt/ønsket fremtidig bruk.

7.1 Omfang – bruk av parken i reiselivssammenheng i dag og fremtidig bruk

- 44 % av reiselivsbedriftene bruker IKKE bruker Nasjonalparken i dag.
- 12,5 % av reiselivsbedriften bruker parken i stor grad i dag, og 19 % bruker parken i liten grad.

- 31,3 % av reiselivsbedriftene som ikke bruker parken i dag har planer om å bruke den i tiden fremover.
- 12,5 % svarer at de bruker parken indirekte, som en del av sin markedsføring.
- Reiselsbedriftene i undersøkelsen oppgir at de og deres kunder bruker Ånderdalen nasjonalpark og Lyngsalpan, ikke de øvrige store verneområdene i fylket (Øvre-Didalden, Reisa, Rohkunborri, Kvæangsfjellet).
- Ånderdalen nasjonalpark brukes gjennom hele året i reiselivssammenheng, med en topp om sommeren (juli-august), mens Lyngsalpan landskapsvernområde brukes primært i vintersesongen (februar-mai).

7.2 Type aktiviteter - både i parken og i parkens randsoner

Reiselivsbedriftene bruker eller kan tenke seg å bruke Ånderdalen nasjonalpark og parkens randsoner til et bredt spekter av aktiviteter, gjennom hele året.

7.2.1 Helårsaktiviteter

Overnatting, hytteutleie og guidede turer er aktiviteter reiselivsbedriftene tilbyr eller ønsker å tilby i Ånderdalen nasjonalpark gjennom hele året. Alle bedriftene som bruker eller ser for seg å bruke nasjonalparken tilbyr eller ønsker å tilby transport til parken, hele året.

7.2.2 Vinteraktiviteter: Hundekjøring, snøskuter, isklating

Bedriftene i undersøkelsen kunne tenke seg å bruke parken til hundekjøring om vinteren (80 % ønsker å tilby dette i perioden januar til april). Snøskuter var med som et svaralternativ da denne undersøkelsen har blitt brukt av flere av nasjonalparkene i Troms. Det er ingen skutertrase i nasjonalparken i randsonen, så dette er ikke relevant for Ånderdalen. Ingen av respondentene bruker eller ser for seg å bruke parken til isklating.

7.2.3 Sommer/høstaktiviteter: sykling, fiske, båtutleie, padling, klatring, jakt, guidede turer

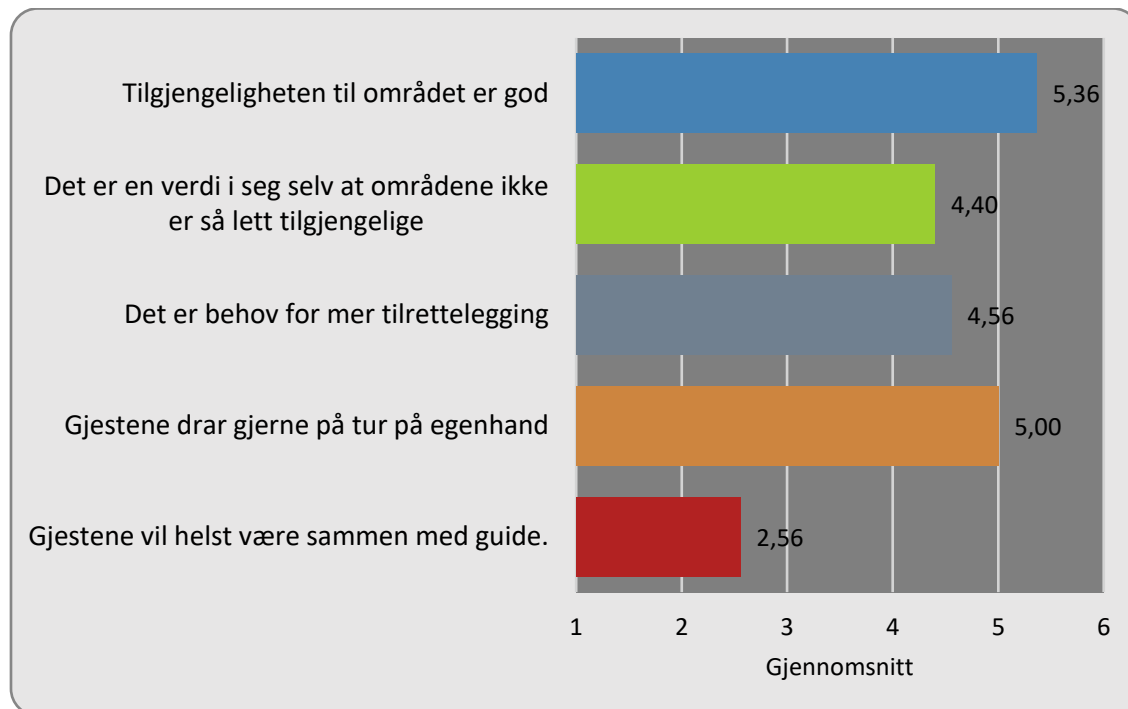
I sommermånedene mai-august tilbyr eller ønsker reiselivsbedriftene å tilby guidet fiske, båtutleie, padling, sykling og klatring, eller andre guidede turer. Juli og august er høysesong for de fleste sommeraktivitetene. Om høsten, i september-oktober, er det flere som tilbyr eller ønsker å tilby guidet jakt. Guidet fiske har også en topp i september-oktober.

7.3 Overnatting i parken

Kun 20 % av reiselivsaktørene oppgir at de overnatter med sine kunder inne i verneområdet. Av disse overnatter 6,7 % i telt, og 13,3 % i hytte. Det er kun to åpne buer som er tilgjengelig for overnatting, en gamle (Åndergammen) og en bu (Ånderbu) som administreres av Statskog. Nærmeste turistforeningshytte er Senjabu i Svandalen.

7.4 Tilgjengelighet og tilrettelegging

Fig.2: Hvor enig er du i følgende utsagn (skala fra 1 til 5, der 1= helt uenig og 6 = helt enig). Figuren viser gjennomsnitt pr utsagn. Ingen formening var også et svaralternativ.

Som tabellen i Fig. 2 viser er de fleste respondentene enige i at **tilgjengeligheten til området er god** (73 % helt eller delvis enig, 27 % ingen formening). **Halvparten av de spurte bedriftene mener at det har en verdi i seg selv at området er lite tilgjengelig**, mens 33,3 % har ingen formening om dette. **Halvparten av bedriftene er også helt eller delvis enige i at det er behov for mer tilrettelegging**, mens 37,5 % ikke har noen formening om dette. Det ser også ut til at **de fleste gjestene i dag foretrekker å dra på tur på egen hånd i nasjonalparken**, 60 % av reiselivsbedriftene er helt eller delvis enige i dette, mens 33 % ikke har noen formening. Tilsvarende svarer kun 13 % at gjestene helst vil være sammen med guide, mens 40 % ikke har noen formening om dette.

Det at såpass mange av reiselivsbedriftene svarer at de ikke har noen formening på de ulike utsagnene rundt tilgjengelighet og tilrettelegging, er et funn i seg selv. Dette kan være et tegn på lav kjennskap til parken og den tilretteleggingen som finnes blant respondentene, eller at parken er lite brukt av bedriftenes gjester. Også det at flertallet av bedriftene som har besvart mener at det er behov for mer tilrettelegging, samtidig som de fremholder at gjestene gjerne drar på tur på egenhånd forsterker inntrykket av lav kjennskap til parken og fasiliteter der hos reiselivsbedriftene.

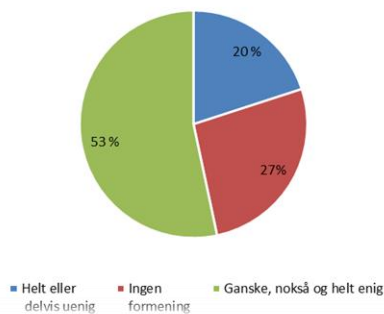
Sitater fra to av reiselivsbedriftene som har respondert på undersøkelsen:

- «Ånderdalen er godt tilrettelagt, med lett terreng, og de fleste av våre gjester velger å dra på egenhånd»
- «Gjester hos oss drar per i dag på egenhånd. Det er viktig å tilrettelegge for økt trafikk i kommende år, slik at man unngår slitasje, konflikter og annet».

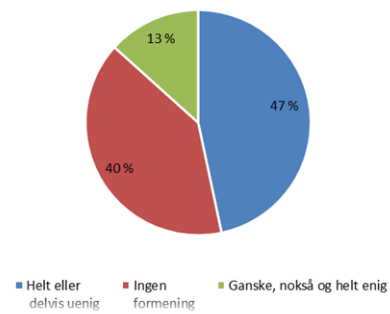
7.5 Kunnskap om nasjonalparken og tilgjengelighet av informasjon

Kunnskapsnivået om Ånderdalen nasjonalpark ser ut til å være på et brukbart nivå. Etter at undersøkelsene ble gjennomført har det blitt gjennomført guidekurs for reiselivsbedrifter som bruker nasjonalparken. Kunnskapsnivået hos gjestene virker å være lavere. Her er det også en stor andel av bedriftene som har liten formening.

Hvor enig er du i følgende spørsmål:
De ansatte i bedriften har god kunnskap om verneområdet

Hvor enig er du i følgende spørsmål:
Våre gjester har god kunnskap om verneområdet

23 % av bedriftene som har svart på undersøkelsen er fornøyde eller meget tilfredse med tilgjengeligheten til informasjon om parken, mens 15 % er lite eller meget lite tilfredse. Her er det 60 % som har valgt svaralternativ nøytral.

På direkte spørsmål om hvilken informasjon respondentene savner kommer det opp temaer som flora, fauna og kulturminner. Det kommer også frem at nettsiden til nasjonalparken/nasjonalparkstyret ikke er særlig god og har en annen målgruppe enn turister. Bedriftene ønsker at informasjonen tilgjengelig gjøres gjennom hjemmeside, brosjyre og app på flere språk, app, og skilting ved inngang/parkering både i Tranøybotn og Gjeska.

7.6 Viktigheten av tilrettelegging og tiltak som har blitt gjennomført

Nasjonalparkstyret har gjort flere tiltak i parken de senere år, og disse ser ut til å være viktige for bedriftenes bruk av parken. Særlig gjelder dette toalett, merking av stier og parkeringsplasser.

Hvor viktig er de forskjellige tiltakene for din bedrift?

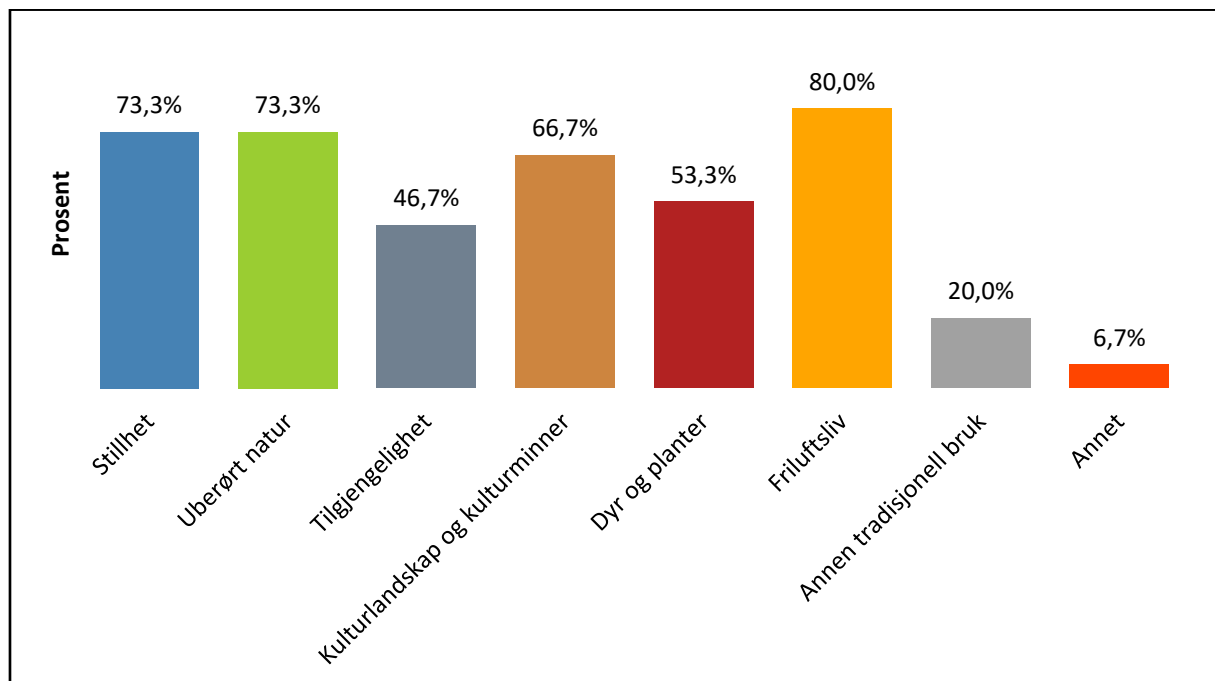
	Meget viktig
Parkeringsplasser ved innfallsport	80,0%
Informasjon ved Innfallsport	73,3%
Tilgang til bålplasser og brensel	73,3%
Toalett	86,7%
Bruer og klopper	78,6%
Bord og benker	57,1%
Merking av stier	86,7%

7.6 Betydning av nasjonalparken for reiselivsbedriftenes markedsføring

I undersøkelsen har man målt betydningen av nasjonalparken for reiselivsbedriftenes markedsføring, gjennom en såkalt NPS score⁵. Her fremkommer det at kun 7 % av respondentene mener at verneområdene har betydning for bedriftens markedsføring. 21 % svarer at det ikke har noen formening om dette, mens et klart flertall på 71% mener at nasjonalparken ikke har betydning for markedsføringen av bedriften.

7.7 Hvilke verdier er viktig for dere å ta vare på i verneområdene?

Basert på undersøkelsen ser det ut til at «Friluftsliv» er den viktigste verdien ved Ånderdalen nasjonalpark for reiselivsbedriftene. Verdier som «Uberørt natur», «Stillhet», «Kulturlandskap og kulturminner» oppleves også som meget viktig å ivareta. «Dyr og planter» ser ut til å oppfattes som middels viktig, det samme gjelder «Tilgjengelighet». Sistnevnte kan ses i sammenheng med at parken oppleves som godt tilgjengelig i dag, ref. kapittel 7.4. «Annen tradisjonell bruk» virker å være minst relevant for reiselivsbedriftene i dag.

7.8 utfordringer i forhold til å bruke verneområdet i reiselivssammenheng?

På spørsmål om det er noen spesielle utfordringer med å bruke verneområdet i reiselivssammenheng svarer fler at de er redde for at det skal bli for stor trafikk til verneområdene, slik at det blir slitasje. For en del av respondentene er det avstanden til nasjonalparken som begrenser bruken. Tilgang til parkering, toalett og renovasjon sees også som utfordringer.

⁵ Net Promoter Score (NPS), er et mål på kundelojalitet som ble utviklet av Fred Reichheld, Bain & Co og Satmetrix på 1990-tallet.

8 Oppsummering og konklusjoner

De viktigste funnene i rapporten er at Ånderdalen nasjonalpark bør bli mer synlig på relevante nettportaler. Nasjonalparkstyrets egen nettside er godt synlig når man søker informasjon om Ånderdalen nasjonalpark, men denne har forbedringspotensial, i forhold til å treffe turister som målgruppe og i forhold til språk.

Reiselivsbedriftene ønsker å bruke nasjonalparken fremover, selv om det kun er 44 % av de spurte som bruker parken dag. En del av reiselivsbedriftene bruker parken aktivt i sin markedsføring, men her er det også et stort potensial for at flere ser verdien av dette og synliggjør Ånderdalen enda mer i sin markedsføring. Dette kan sees i sammenheng med at flere av reiselivsbedriftene som er undersøkt ikke nevner nasjonalparken på egne hjemmesider, og at det kun er en av bedriftene (Tranøybotn camping) som gir parken stor oppmerksomhet på egen nettside. Parken oppleves som tilgjengelig, og turister kan lett besøke parken på egenhånd. Likevel er det flere av bedriftene i undersøkelsen som ikke har noen formening om flere av spørsmålene rundt informasjon og tilgjengelighet, noe som tyder på behov for mer informasjon.

Med bakgrunn i funnene i rapporten bør Ånderdalen nasjonalparkstyre ta hensyn til følgende i arbeidet med forvaltningsplan og besøksstrategi:

Synlighet på relevante nettportaler

Det bør utarbeides en kommunikasjonsstrategi for nasjonalparken.

På flere av de undersøkte nettportalene er ikke nasjonalparken(e) omtalt i det hele tatt, dette gjelder blant annet Visit Norway og Nordnorsk reiseliv. Nasjonalparkstyret bør sørge for korrekt omtale (på norsk og engelsk) av Ånderdalen nasjonalpark på relevante nettportaler.

Forbedring av egen nettside (www.nasjonalparkstyre.no/anderdalen)

Nasjonalparkstyrets egne sider kommer høyt opp i trefflista på googlesøk, både på norsk, tysk og engelsk. Her må det utarbeides engelsk og tysk tekst. Det fremkommer fra undersøkelsen at reiselivsbedriftene opplever informasjonen på nasjonalparkstyrets nettsider som lite relevant for dem/turister, så her bør det sees på om man skal justere innholdet for å nå denne målgruppen bedre. Dette kan for eksempel gjøres ved å lage en egen «underside» som er spesielt tilpasset for turister/besøkende. Her kan man for eksempel fremheve hva som er unikt med området («reason to go»), beskrive hvordan man kommer seg til Ånderdalen nasjonalpark, i tillegg til turbeskrivelser og overnattingsmuligheter i parken. Man kan også linke til Visit Senja regionen sine nettsider for å finne overnattingsmuligheter/andre opplevelser i regionen.

En observasjon i rapporten er at det er i dag liten eller ingen kobling mellom informasjonen på nett om Ånderdalen nasjonalparken og hvordan komme seg dit. Dette bør også sees på i arbeidet med kommunikasjonsstrategi og besøkstilrettelegging.

Tilgjengeliggjøring og tilpasse informasjon, for å få flere reiselivsbedrifter til å bruke parken i sin egen markedsføring

Ved å aktivt tilgjengeliggjøring av informasjon om parken for reiselivsbedrifter og turister, på en måte som er tilpasset målgruppens informasjonsbehov vil kunne være med på å øke bruken, og igjen få reiselivsbedriftene til å se markedsføringsverdien av nasjonalparken. Dette kan gjøres for eksempel gjennom tilpasning av egne nettsider, andre relevante nettportaler, brosjyre eller app, eller gjennom å holde guidekurs for reiselivsbedriftene slik Ånderdalen nasjonalparkstyre allerede har gjort.

9 Kilder

Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold. 2017 Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. - NINA Rapport 1371. 77 s.

Senja Næringshage AS, Regional Næringsplan for Midt-Troms 2018-2021

Statistikknett.no

Nettsider tilhørende organisasjoner og bedrifter der dette er oppgitt.

10 Vedlegg

Bruk av nasjonalparker og store verneområder i reiselivssammenheng – Ånderdalen nasjonalpark
Spørsmål
1. Bruker dere verneområdet i reiselivssammenheng?
2. Øvre Dividalen
3. Hvilke nasjonalparker og store verneområder bruker din bedrift og kundene?
4. Reisa
5. Rohkunborri
6. Lyngsalpan
7. Kvænangsbotn - Navitdalen
8. Ånderdalen
9. Nordkvaløya - Rebenesøya
10. Andre
11. Hva slags produkt/aktivitet/opplevelse tilbyr dere, eller kan tenke dere å tilby til hvilken tid på året?
12. Hundekjøring
13. Guiding jakt
14. Guiding fiske
15. Annen guiding
16. Klatring/isklatring
17. Persontransport
18. Overnatting
19. Utleie av båt

20. Sykling
21. Utleie av hytte
22. Utleie av snøscooter
23. Padling med kajakk eller kano
24. Ingen
25. Overnatter dere innenfor verneområdet?
26. Hvor kommer de utenlandske gjestene primært ifra prosentvis (eks. 40% svensk, 60% tysk)?
27. Hvor kommer gjestene fra?
28. Hva er omfanget av besøk inn i området nå, og hvordan er de fremtidige planer?
29. Antall gjestedøgn i verneområdet siste år
30. Antall gjester i verneområdet siste år
31. Antall gjester i verneområdet om 5 år
32. Antall gjestedøgn i verneområdet om 5 år
33. Antall gjestedøgn i bedriften totalt i 2016
34. Hvor enig er du i følgende utsagn
35. Tilgjengeligheten til området er god
36. Det er en verdi i seg selv at områdene ikke er så lett tilgjengelige
37. Det er behov for mer tilrettelegging
38. Gjестene drar gjerne på tur på egenhånd
39. Gjестene vil helst være sammen med guide.
40. Begrunn gjerne dine svar:
41. Hvordan er kunnskapsnivået?
42. Deres gjester har god kunnskap om verneområdet
43. De ansatte i bedriften har god kunnskap om verneområdet
44. Hvor lett tilgjengelig er informasjon om verneområdet?
45. Er det noe du savner informasjon om?
46. Hvor bør informasjon om verneområdet være tilgjengelig (app, hjemmesider, brosjyre etc.)?
47. Begrunn gjerne dine svar:
48. Nasjonalpark- og verneområdestyrene har gjort flere tiltak de senere år. Hvor viktig er de forskjellige tiltakene for din bedrift?
49. Parkeringsplasser ved innfallsport
50. Informasjon ved Innfallsport
51. Tilgang til bålplasser og brensel
52. Toalett
53. Bruer og klopper
54. Bord og benker
55. Merking av stier
56. Hvilken betydning har verneområdet/verneområdene for deres markedsføring?
57. Hvilke planer har deres bedrift for framtidig bruk av verneområdene og besøksentre (Halti, Polar park og Sázzá)
58. Hvilke verdier er for dere viktig å ta vare på i verneområdene?
59. Hva synes dere er den største utfordringen i forhold til å bruke verneområdet i reiselivssammenheng?
60. Andre synspunkter knyttet til bruk og vern av verneområdene?